

sikeres politikai karriert futott be, továbbá lovagrá ütötték, és sikerült megcsinálnia a szerencséjét a Kantonnal folytatott kereskedelemben. Ugyanakkor, annak ellenére, hogy nyilvánvaló volt Kína iránti rokonszenve és jól ismerte az országot, Staunton 1839-ben az első ópiumháború mellett szavazott, amely megnyitotta a britek számára az utat a jövedelmező kábítószer-kereskedelem felé, jóllehet Tao-kuang császár és kormánya megtiltotta azt. Staunton ezt becsületbeli ügynek tartotta Anglia szempontjából. 1852-ben Staunton elvesztette parlamenti helyét, és nem sikerült ismét bejutnia [képviselőként]; kigúnyolták, hogy nem tud lépést tartani a modern időkkel. Li viszont továbbra is folytatta papi működését, és „sikeres misszionárius lett, köszönhetően barátságosságának, mély vallásosságának, és abbéli képességének, hogy továbbra is működött a kínai és európai kultúra közti kapcsolatokat. Adományok segítségével misszionárius iskolát tudott alapítani a távoli Csi-hszenben: onnan tartotta a kapcsolatot európai barátaival és munkatársaival, és úgy tűnt, hogy igen jó barátságban volt Lord Macartney-val. 1804-ben pedig messze földön töltött idő után végre újra találkozott családjával; igaz az ebből származó örömeiben ürmöm volt kínai útítársának és paptársának szexuális szabadossága. 1813-ban a császár – egy lázadástól tartva – keményen fellépett a kereszténység ellen; 1816-ban Li elmenekült állomáshelyéről, és többé-kevésbé rejtőzködve élt 1820-ig, amikor is Csi-csing meghalt, és Tao-kuang, aki ült a császári trónra – Li szavaival élve – „nem mutatott érdeklődést” a kereszténység iránt.

Harrison könyve azt a célt szolgálja, hogy újrarendezze a korszak történelmét: nem tárgyalásokat bonyolító főszereplőkre tekint, hanem az úgynevezett „másodlagos szereplőkre”. Li és Staunton azonban egyáltalán nem nevezhetők „másodlagosnak”; ők voltak azok az emberek, akiken keresztül átszűrődtek az információk, és ők voltak azok, akik a kultúrák közti megértés és tisztelet előmozdítására törekedtek. Li és Staunton életpályái egymás tükröképei, és amit tolmácsként tettek, életük végéig kihatással volt rájuk.

Mindkét férfi az előnyök egyensúlyát akarta elérni a felek között, és Harrison könyve azt mutatja be, hogy milyen mértékben sikerült ez nekik. Az aligha róható fel hibájuként, hogy az események később az ópiumháborúban érték el tetőpontjukat.

(Asian Review of Books)

Zanny Minton Beddoes

Áldozat, nem vírus hordozó
A járvány rontott a kínai hajléktalanok
helyzetén

Gyakran őket okolják a járvány terjedéséért

Csiang koldusként él az utcán Haining városában. Nem lehet nem sajnálni őt. Múlt hónapban Csiangot okolták a városban egy kisebb covid-19-járvány kitöréséért. A média „nulladik páciensnek” – azaz a legelső fertőzöttnek – nevezte. A hatóságok „szupererős fertőzőképességét” emelték ki. A nyilvános vécékből és azokból az üres boltokból származó minták, amelyeket Csiang alváásra használt, mind pozitívak lettek. Őt magát is pozitívnak tesztelték. A hatóságok üldözik, mert állítólag nem működött együtt a fertőzést vizsgáló kontaktkövetőkkel.

A világjárvány még inkább megnehezítette annak a több millió embernek az életét, akik Kína városaiban az utcán alszanak. A legtöbben közülük vidékről jönnek fel munka reményében. A helyi *hukou*, azaz háztartási nyilvántartási engedély hiányában azonban nem kaphatnak segílyt. A hivatalnokoknak csak fejfájást okoznak, a kormányzati működtetésű menedékhelyeknek kötelességük távozásra „bírní” őket. Most már úgy tekintenek rájuk, mint a koronavírus terjesztőire.

Mivel már egyetlen fertőzés lezárásokhoz vezethet, bárkinek, aki Kínában elkapja a koronavírus, társadalmi megvédegyezéssel kell szembenéznie. De a hajléktalanok számára még rosszabb a helyzet. Nincs arra való bizonyíték,

hogy Csiang lenne a hainingi járvány okozója, az emberek mégis „méregkirálynak” nevezték. A Szun Jat-szen Egyetem kutatói Guangzhou (népszerű magyar átírással Kuangcsou) városban úgy találták, hogy a covid fellángolási időszakai alatt felerősödtek a törekvések a hajléktalanoknak a városból való eltávolítására. Az utcán alvó emberek elmondása szerint a rendőrség vízzel locsolta fel azokat a helyeket, ahol meghúzták magukat. „Mindenki félt tőlünk, mert azt gondolták, hogy mi terjesztjük a vírust” – mondta el egyikük.

A pandémia egyéb módon is hatással volt a hajléktalanok életére. Sokan abból élnek, hogy a szemétkeresésnek újrahasonsítható anyagokat, amelyeket eladhatnak. A helyi önkormányzatok azonban, abban a hitben, hogy a hulladék terjeszti a kórt, lecsaptak rájuk. A covid-szabályok szigorodásával ritkábbá váltak az olyan alkalmi munkák is, mint a kamionos kirakodás. Továbbá a járványok

fellángolása idején kevesebb ember jár az utcán, aki hajlandó némi aprópénzzel megszámni őket.

A koronavírus miatti korlátozások idején az elérhető segítség is kevesebb lett. A lezárt Sanghajban egy civil szervezetnek be kellett zárnia melegedőjét, amely ételt, zuhanyozási lehetőséget és jogi tanácsadást kínált. Egy a kiobbant koronavírussal küzdő pekingi jótékonyági szervezet kénytelen volt leállítani a zabkásaosztást.

Hivatalos adatok nem állnak rendelkezésre, de úgy tűnik, hogy a hajléktalanok egy része a rájuk nehezedő nyomás miatt kiszorult a városokból. Egy pekingi segélyközpont egyik munkatársa szerint jelentősen csökkent azok száma, akik igénybe veszik ezeket a létesítményeket. A városi hivatalnokok és a koronavírust kivédeni akaró kínaiak nem látnak ebben problémát.

(The Economist)

E SZÁMUNK SZERZŐI

- Deminger Orsolya* PhD-hallgató, Selye János Egyetem, Református Teológiai Kar (Komárom), Budapest
- Gálhidy Péter* Munkácsy Mihály-díjas szobrászművész, Budapest
- Grandpierre Attila* csillagász, zenész, Budapest Centre for Long-Term Sustainability, Budapest
- Jakabffy Éva Zoé* pszichológus, fordító, tudományos és környezetvédelmi újságíró, Budapest
- Kiss Dóra* művészet-igazgatási menedzser, Kiskunfélegyháza
- Kovács Dávid* történész, KRE BTK egyetemi docens, az MMA Művészeti Ösztöndíj-programjának ösztöndíjasa, Budapest
- Ménes András* MBA, PhD, közgazdász, Budapest
- Néma Judit-Eszter*, a Debreceni Egyetem – Humán Tudományok Doktori Iskola, Szociológia és Társadalompolitika Doktori Program doktorandusza, Debrecen
- Turgonyi Zoltán* PhD, filozófus, Bölcsészettudományi Kutatóközpont, Filozófiai Intézet (Budapest), tudományos főmunkatárs

---

TARTALOMJEGYZÉK

<i>Grandpierre Attila: A kozmikus életösztön utat mutat az egészséges ökológiai civilizáció felé</i>	1
--	---

MŰHELY

<i>Jakabffy Éva: „A filozófia 1900-as pillanata”</i> Zalai Béla és William James gondolatainak tükrében (3. rész)	25
<i>Néma Judit Eszter: Népmeséink az értékszociológia kontextusában: A mitopoétikus világkép kognitív nyelvészeti megalapozottsága a Fehérlófiában</i>	47
<i>Gálhidy Péter: Hol van a szobor helye?</i>	55

SZÁZADOK

<i>Deminger Orsolya: Hercegnői kegyekbe emelkedve...</i> Dékány Balázs 12-es honvéd I. világháborús tevékenysége a Komáromi Lapokban közöltek alapján	61
<i>Ménes András: Kétszáz éve hunyt el William Herschel</i>	74
<i>Kiss Dóra: A kommunizmus kultúrpolitikája Magyarországon</i> A könyvkiadás helyzete és az egyházi szamizdat megjelenése a Kádár-korszakban	76

NAPLÓ

<i>Turgonyi Zoltán: Erkölcs Isten halála után</i> Egy konzervatív–liberális elméleti párbeszéd kezdete?	92
<i>Kovács Dávid: Kordokumentum vagy/és szépirodalom</i> Lajta Erika: <i>Kivezetés a szépirodalomból.</i> <i>Riportregény Szerdahelyi István irodalomtörténész életéről.</i>	109

KÜLFÖLDI FOLYÓIRATOKBÓL

<i>Jeff Sebo: Az emberi kivételesség (111) Denis Kaminev: Halott az orosz politika bohóchercege (116) Scott Peterson: Az ukrán ortodox egyház szerint az evangéliumot kell követni, nem Putyint (120) Sarah Hellewell: Sorvad az agyunk a covid után? (122) John Butler: Henrietta Harrison: <i>The Perils of Interpreting: The Extraordinary Lives of Two Translators between Qing China and the British Empire</i> (A tolmácsolás veszélyei: Két fordító rendkívüli élete a Csing-Kínában és a Brit Birodalomban, Princeton, 2021, 312 oldal) című könyvnek recenziója (124) Zanny Minton Beddoes: Áldozat, nem vírushordozó. A járvány rontott a kínai hajléktalanok helyzetén (127)</i>	
---	--

KÉPEK

Károlyi András grafikái (54, 60, 91)	
--------------------------------------	--

Tisztelt Előfizetőink!

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat 1841-ben jött létre a tudományos ismeretek népszerűsítésére, a magyar társadalom tudásszintjének emelésére. Ennek szolgálatában indította el a Társulat sok évtizede ismeretterjesztő folyóiratait, melyek nélkülözhetetlenné váltak az utóbbi fél évszázad iskolai oktatásában, a tudományos igényű, korszerű ismeretközlésben. A természettudományi és társadalomtudományi tudás terjesztése céljából, mindent megteszünk annak érdekében, hogy lapjaink minél szélesebb közönséghez és minél kedvezőbb áron jussanak el. Ezt szolgálja 2022. évi akciónk, melynek keretén belül a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat által kiadott lapok – az Élet és Tudomány, a Természet Világa és a Valóság – együtt kedvezményesen fizethetők elő. Célunk, hogy Előfizetőink minél kisebb ráfordítással jussanak hozzá a tudomány legújabb eredményeihez, több lap együttes előfizetése csökkenti az Önök eddigi költségeit.

A következő előfizetői csomagokat ajánljuk:

Élet és Tudomány, Természet Világa és Valóság együttes előfizetés:

Egy évre: 39 960 Ft helyett 28 080 Ft

Fél évre: 20 760 Ft helyett 14 850 Ft

Élet és Tudomány és Természet Világa együttes előfizetés:

Egy évre: 30 240 Ft helyett 22 680 Ft

Fél évre: 15 900 Ft helyett 12 240 Ft

Élet és Tudomány és Valóság együttes előfizetés:

Egy évre: 30 240 Ft helyett 22 680 Ft

Fél évre: 15 660 Ft helyett 12 240 Ft

Természet Világa és Valóság együttes előfizetés:

Egy évre: 19 440 Ft helyett 12 960 Ft

Fél évre: 9960 Ft helyett 6840 Ft

Akciónk a 2022. évre szóló, egyéves és féléves előfizetésekre érvényes!

A Valóság előfizetése egy évre: 9720 Ft; fél évre: 4860 Ft.

A TIT-lapok előfizethetők a Magyar Posta Zrt.-nél:

- személyesen a postahelyeken és a kézbesítőnél
  - telefonon: +36-1-767-8262
- e-mailen: hirlapelofizetes@posta.hu
- interneten: eshop.posta.hu
- levélben: MP Zrt., 1900 Budapest

A 2017. évi és az azelőtti lapszámaink kedvezményesen, 250 forintos áron vásárolhatók meg a szerkesztőségben.

Ára: 900 Ft • Előfizetéssel: 810 Ft

